

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3112/2017. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.21.396/2015/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, 1056 Budapest, Nyáry Pál u. 10.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria Pfv.III.21.396/2015/6. számú ítélete ellen, az ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására tett indítvány kiegészítésében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és (7) bekezdésének valamint a B) cikk (1) bekezdésének a megsértésére hivatkozott.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy az indítványozó a perbeli ingatlan tulajdonosaként a luxusadóról szóló 2005. évi CXXI. törvény (a továbbiakban: luxusadó törvény) alapján 2007-ben és 2008-ban adófizetésre kötelezett volt. Az Alkotmánybíróság a 155/2008. (XII. 17.) AB határozatával megállapította, hogy a luxusadó törvény alkotmányellenes, ezért azt a határozat kihirdetése napjával megsemmisítette.
- [3] Az indítványozó polgári pert indított a Magyar Állam ellen kártérítés és ezen belül különböző összegek után, eltérő időpontoktól járó késedelmi kamatok megfizetésére arra hivatkozással, hogy a Magyar Állam mint jogalkotó a luxusadó törvény megalkotásával kárt okozott, amely a befizetett luxusadó mértékével azonos. Az indítványozó szerint a jogalkotási tevékenység nem áll a jogrendszer felett, miután pedig a kár a jogalkotási tevékenységgel okozati összefüggésben áll, e tevékenység jogellenessége megállapítható, továbbá az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából következett a norma alkotmányellenessége, erre tekintettel az Országgyűlés felróható magatartása is fennáll.
- [4] Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 70.P.22.250/2013/11. számú ítéletében az indítványozó keresetét elutasította, indokolásában megállapította, hogy a kereset elbírálására a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 349. §-a az irányadó. Az elsőfokú bíróság szerint a polgári jogi kárfelelősség általános szabályaiból, illetve a polgári jognak a jogrendszerben való elhelyezkedéséből levezethető az, hogy a jogalkotó a jogalkotással esetlegesen okozott károkért polgári jogi felelősséggel nem tartozik. A régi Ptk. 339. §-a alkalmazása során valamennyi károkozást jogellenesnek kell tekinteni, kivéve ha azt jogszabály megengedi. Egy jogszabály alkalmazásával keletkezett kár esetén a jogalkalmazó szerv magatartását a jogszabály kifejezetten előírja, így az adó beszedését is, ezért az nem lehet jogellenes. A jogszabály alkotmányellenességét kizárólag az Alkotmánybíróság állapíthatja meg, a jogszabály megsemmisítéséig hatályos jogszabálynak megfelelő magatartás nem lehet jogellenes, a rendes bíróság pedig nem bírálhatja felül az Alkotmánybíróságnak a jogszabály alkotmányellenessége kapcsán hozott döntését.
- [5] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 17.Pf.20.189/2014/6-II. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta, és indokolásában arra a következtetésre jutott a PK 42. számú állásfoglalás és az 5/2007. (II. 27.) AB határozatban foglaltak egybevetése alapján, hogy amikor az Országgyűlés általános és absztrakt szabályt fogalmaz meg a törvényben, akkor a jogalkotás nem minősül a közhatalom gyakorlása során kifejtett szervező-intézkedő tevékenységnek, ezért nem esik a régi Ptk. 349. §-ának (1) bekezdése alá. A bírói gyakorlat egységes abban, hogy a jogszabály általános érvényű és elvontan megfogalmazott magatartásszabályokat állapít meg, ezért a jogalkotásra, a hozzá kötődő felelősséggel együtt, a közjog szabályai az irányadók, amelyek az alkotmánysértés esetén még akkor is védelmet biztosítanak a jogalkotó számára, ha az Alkotmánybíróság a jogszabályt hatálybalépésének időpontjára visszamenő hatállyal semmisíti meg. A másodfokú bíróság szerint a polgári jogi kártérítés szabályai kizárólag abban az esetben alkalmazhatók, amennyiben olyan többlétevényállási elemeket is meg lehet állapítani, mint a diszfunkcionális jogalkotás, amikor a jogalkotó egyedi ügyben rendel-

kezett, azonban az a körülmény, hogy az alkotmánybírói gyakorlat alapján előre látható lett volna, hogy az Alkotmánybíróság a luxusadó törvényt meg fogja semmisíteni, nem jelent a diszfunkcionális jogalkotással azonos súlyú többlettényállást.

- [6] A Kúria Pfv.III.21.396/2015/6. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, indokolásában kiemelte, hogy a jogerős ítélet helyesen állapította meg, hogy a jogvita elbírálására a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése, a korábbi Alkotmány és az Alkotmánybíróságról szóló, korábban hatályban volt 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: régi Abtv.) rendelkezései az irányadóak. A Kúria indokolásában utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság a 155/2008. (XII. 17.) határozatával a luxusadó törvény egészét alkotmányellenesnek tartotta, azonban a törvényt a határozat kihirdetése napjával, a jövőre nézve semmisítette meg. A régi Abtv. 43. §-ának (2) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a jogszabály megsemmisítése nem érinti a határozat közzététele előtt létrejött jogviszonyokat, s a belőlük származó jogokat és kötelezettségeket. A Kúria szerint az adott esetben az Alkotmánybíróság választása szerint élt a jövőre nézve szóló megsemmisítés lehetőségével és annak jogszabály által szabályozott jogkövetkezményéből eredően a jogszabály megsemmisítése előtti adóévekre kivetett és befizetett adót nem lehet olyannak tekinteni, hogy annak nem volt jogi alapja, ezért sem a jogellenes magatartás, sem a kár, illetőleg annak okozása nem állapítható meg, azaz a kártérítési felelősség egyik feltétele sem áll fenn.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Kúria ítéletével szemben, amelyben előadta, hogy álláspontja szerint a jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés az, hogy az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát alapvetően érinti, hogy a Kúria az ügy tárgyát képező jogalkotással okozott kár megléte kapcsán az általa felsorakoztatott érvekre egyáltalán nem reagált, így az indítványozó keresete lényegében indokolás nélkül került elutasításra. Hangsúlyozta, hogy indítványa tárgya nem a bírósági eljárás kimenetele, hanem a vonatkozó indokolás hiánya, hiszen az indokolt döntés a tisztességes eljáráshoz való jog immanens részét képezi. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában idézett a felülvizsgálati kérelméből, amelyben alapvetően a közjogi immunitás tanának meghaladottságára, a bírói gyakorlat felülvizsgálatának szükségességére és az Alaptörvény B) cikkében foglalt sérelmére hivatkozott, melyet a C-98/14. *Berlington Hungary Kft. és társai* ügyben 2015. június 11-én hozott ítélet [ECLI:EU:C:2015:386] uniós jogi példájával és az Európa Tanács 1984. szeptember 18-án elfogadott, az állami kárfelelősségről szóló ajánlásával szemléltetett. Az indítványozó kifogásolta, hogy a Kúria jogi érvelése fél oldalt tesz ki és a felek jogi érveinek összefoglalása is formáságokra szorítkozik, egyebekben az indítványozó a Kúria indokolását vitatta. Az indítványozó utalt az Emberi Jogok Európai Bíróságának azon gyakorlatára, amely szerint nem felel meg az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény 6. cikkében foglalt elvárásnak, ha a felülbírálati fórum az alsóbb fokú bíróságnak az ügy lényegi kérdései tekintetében kifejtett érveit további vizsgálat és a vizsgálat indokainak előadása nélkül hagyja helyben.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint az Alkotmánybíróságnak nem szükséges arról döntenie, hogy az indítványozó jogosan lett-e pervesztes, azonban abban a kérdésben indokolt az állásfoglalás, hogy alkotmányosan megengedhető-e, hogy a Kúria nem adta értékelhető indokát annak, hogy az indítványozó számos iratban, részletesen előadott érvei alapján az alkotmánybírói megsemmisítés *ex nunc*, *ex tunc* vagy *pro futuro* volta nem lényeges a kárfelelősség megállapításakor. Az indítványozó álláspontja szerint az indokolási kötelezettséget előíró, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 221. § (3) bekezdésének Kúria általi megsértése már önmagában alaptörvény-ellenességre vezet. Ezen túlmenően a tisztességes eljárás követelményének érvényesülésével összefüggésben a 7/2013. (III. 1.) AB határozatra hivatkozott.
- [9] Az indítványozó indítvány-kiegészítésében az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a megsértését is megjelölte, azonban ehhez kapcsolódó indokolást nem terjesztett elő.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását, a befogadás formai és tartalmi feltételeinek teljesülését vizsgálta meg.
- [11] Az alkotmányjogi panaszt 2016. szeptember 15-én – az indítványozó igazolási kérelmében előadottak szerint – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelően a kúriai ítélet joghatályos kézbesítésétől – 2016. augusztus 9. napjától – számított hatvan napon belül adták postára.
- [12] Az Abtv. 27. §-ának a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panaszal fordulhat a Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező

- döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (7) bekezdés], ugyanakkor az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] kivételével – csak felsorolta, de nem fejtette ki, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmét miben látja. Következésképpen az indítvány a B) cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt formai feltételnek, mert nem tartalmazza az indítványban foglalt kérelem részletes indokolását. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására [...]” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. Ennek kapcsán megjegyzendő, hogy az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozása esetén sem értelmezhető az Alaptörvényben biztosított jog sérelme, ezért e tekintetben érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatására indokolás előterjesztése esetében sem lenne lehetőség {3115/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek oka, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában a visszaható hatályú jogalkotás, illetve a felkészülési idő hiányára való hivatkozás kivételével alkotmányjogi panasz benyújtására nincs lehetőség {3059/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [14] Az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárás vonatkozásában formai értelemben tartalmaz indokolást, e tekintetben az indítvány megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét, a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kérte annak megsemmisítését. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására vonatkozó jogosultságát igazolta. A kúriai ítélettel szemben további jogorvoslatnak nincs helye, így az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 27. § b) pontjában foglalt jogorvoslat kimerítésére vonatkozó követelményeknek.
- [15] 4. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy az alkotmányjogi panasz vizsgálatának kereteit az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az indítványban megfogalmazott kérelem és alkotmányossági indokolás jelöli ki. Következésképpen a jelen egyedi ügyben az alkotmányjogi panasz tartalmi vizsgálata az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárásból fakadó indokolási kötelezettségre korlátozódott, mivel a XXVIII. cikk (7) bekezdése és a B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában az indítvány a formai feltételeknek nem felelt meg.
- [16] Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető tartalmi feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az alkotmányjogi panaszban előadott kérdést az Alkotmánybíróság az indítványban is felhívott 7/2013. (III. 1.) AB határozatában alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte (Indokolás [21], [33]–[34]). Következésképpen az indítványban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdés tárgyában az Alkotmánybíróság már korábban állást foglalt [lásd: 3130/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság leszögezi, hogy „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}.
- [18] Az indítványozó alkotmányjogi jelentőségű kérdésként azt jelölte meg, hogy a Kúria nem indokolta meg, hogy a luxusadó törvény alkotmánybírósági megsemmisítésének hatálya nem lényeges a kárfelelősség megállapításakor. Az Alkotmánybíróság szerint a Kúria ítélete arra tekintettel nem tartalmazza az indítványozó által hiányolt megállapítást, mivel az ítélet az indítványozóval ellentétes jogi álláspontra helyezkedett és kifejezetten akként foglalt állást, hogy – a perbeli tényállásra alkalmazandó – régi Abtv. 43. § (2) bekezdése értelmében a luxusadó törvény *ex nunc* hatályú megsemmisítése nem érinti a 155/2008. (XII. 17.) AB határozat közzétételét megelőzően létrejött jogviszonyokat és a belőlük származó jogokat és kötelezettségeket, ezért a jogszabály megsemmisítése előtti adóévekre befizetett adó nem tekinthető jogalap nélkülinek, így a kártérítési felelősség feltételei nem állnak fenn. Tekintettel arra, hogy a Kúria nem osztotta az indítványozó álláspontját a megsemmisítés hatályának irrelevanciája vonatkozásában, ellentétes jogi álláspontjáról pedig megfelelően számot adott, az indítvány tárgyát képező ítélet vonatkozásában az indokolás hiánya alkotmányjogi értelemben érdemi vizsgálat szükségességét nem vetette fel.
- [19] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a tisztességes eljárás követelményének részét képező indokolási kötelezettség nem értelmezhető akként, hogy az egyedi jogvitákban eljáró bíróságoknak általános jelleggel állást

kelljen foglalniuk jogdogmatikai kérdésekről, e tekintetben a tételes jog értelmezésén túlmutató jogtudományi nézetkülönbségek ütköztetése meghaladná a bírói ítéletek kereteit. Ezen túlmenően az indítványozó nem jelölte meg, hogy milyen kérdésekre nem tért ki a kúriai ítélet indokolása, illetve milyen lényeges kérdések vizsgálatának hiányát kifogásolja. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó által felhozott uniós jogi példa még az indítványozó szerint sem releváns az alkotmányjogi panasz tárgyát képező ügyben, így a kúriai ítélet e vonatkozásban sem vet fel érdemi alkotmányossági aggályt.

- [20] Az Alkotmánybíróság az indítványozó azon álláspontját sem osztja, miszerint adott esetben a bíróságok indokolási kötelezettségét előíró Pp. 221. §-ának megsértése már önmagában alaptörvény-ellenességre vezetne, hiszen egy eljárási szabály formális megsértése nem eredményez szükségszerűen alapjogi sérelmet. Tekintettel arra, hogy az indítványozó a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [21] Az alkotmányjogi panasz a B) cikk (1) bekezdése valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában a formai feltételeknek, míg a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében a befogadhatóság tartalmi feltételeinek nem felel meg, mivel az indítvány valójában – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség valószínűsítése illetve alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése nélkül – az ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás felülmérlegelését célozta. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint e vonatkozásban tartózkodik az indokolásban megjelenő érvek megalapozottságának vizsgálatától, mert a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárásjogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30], 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]].
- [22] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – részben a határozott kérelem követelményeinek való meg nem felelés, részben pedig az Abtv. 29. §-ában írt befogadási feltétel teljesülése hiányában – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1739/2016.

